

Arbovirale ziekten

Wat is een arbovirale ziekte?

Een arbovirale ziekte is een infectie die wordt veroorzaakt door een groep virussen die door de beet van geïnfecteerde insecten, zoals muggen en teken, op mensen wordt overgedragen. Deze infecties komen meestal voor in de warme maanden, wanneer muggen en teken actief zijn. Voorbeelden van deze ziekten zijn onder andere chikungunya, dengue, Westnijkooorts, gele koorts en Zika.

Verspreiding van arbovirale ziekten

Verspreiding van arbovirale ziekten gaat via vectoren, bijvoorbeeld muggen of teken. De ziektes kunnen voorkomen in landen waar deze vectoren ook voorkomen. In Nederland komen verschillende arbovirussen voor zoals het Westnijl virus en Tekenencefalitisvirus, hoewel de meeste infecties worden geïmporteerd door reizigers.

Door klimaatverandering en de opmars van exotische muggen zoals de *Aedes albopictus* (Aziatische tijgermug), neemt het risico op lokale verspreiding toe en zien we bijvoorbeeld ook lokale uitbraken van dengue koorts en chikungunya in verscheidene regio's in Frankrijk en Italië.

U kunt het oplopen van arbovirale ziekten voorkomen door gebruik te maken van mug of teekwerende middelen zoals DEET. Ook zijn er verschillende vaccins beschikbaar tegen onder andere dengue koorts, gele koorts, Japanse encefalitis, en tekenencefalitis.

Zie voor meer informatie over preventie van arbovirale ziekten ook de website van Het Landelijk Coördinatiecentrum Reizigersadviesing (LCR): [LCR - Reizigersadviesing](#)

Symptomen van arbovirussen

Arbovirussen kunnen een scala aan ziektes geven, allen met andere symptomen, complicaties en beloop. Toch zijn de ziektes die arbovirussen kunnen geven grofweg onder te verdelen in een aantal groepen:

1. Virussen die hersenontsteking kunnen veroorzaken (encefalitis)

Deze virussen kunnen de hersenen of hersenvliezen aantasten. Dit kan ernstige klachten geven.

Bekende virussen:

- Westnijlvirus
- Tekenencefalitisvirus (TBEV)
- Japanse encefalitisvirus.

Mogelijke klachten:

- koorts
- heftige hoofdpijn
- stijve nek
- verwardheid of sufheid
- spiertrillingen of stuipen (epileptische aanvallen)
- soms bewusteloosheid.

Let op: Maar een klein percentage van de mensen krijgt ernstige klachten, meestal is het beloop mild en kan het ook lijken op een gewone griep.

---

2. Virussen die bloedingsziekten kunnen veroorzaken (hemorragische koorts)

Deze virussen kunnen zorgen voor schade aan bloedvaten, waardoor bloedingen ontstaan. Dit is zeldzaam, maar kan gevaarlijk zijn.

Bekende virussen:

- Denguevirus
- Krim-Congovirus
- Gelekoortsvirus.

Mogelijke klachten:

- hoge koorts
  - spier- en gewrichtspijn ('bottenpijn' bij dengue)
  - huiduitslag
  - bloedneuzen of bloedend tandvlees
  - blauwe plekken zonder stoten
  - geelzucht (met name bij gele koorts)
- In ernstige gevallen:
- inwendige bloedingen of shock.

Let op: De meeste mensen krijgen meestal maar een mild beloop, of hebben soms helemaal geen klachten zoals bij dengue.

---

3. Virussen die vooral een koortsend ziektebeeld geven met milde klachten

Sommige arbovirussen geven vooral een koortsend ziektebeeld die gepaard kunnen gaan met gewrichtsklachten of een huiduitslag.

Bekende virussen:

- Zikavirus
- Chikungunyavirus

Klachten:

- koorts
- gewrichtspijn (vooral bij Chikungunya)
- huiduitslag
- rode ogen (bij Zika)
- vermoeidheid.

Let op: Gewrichtsklachten kunnen bij Chikungunya nog jaren aanhouden en lijden tot chronische klachten.

In geval van een infectie met het Zikavirus kan er gevaar bestaan voor het ongeboren kind in geval van een infectie tijdens de zwangerschap, zie voor meer informatie onze patientenfolder 'Zika-virusziekte': [Zika-virusziekte | Amsterdam UMC](#)

Diagnose van arbovirale ziekten

Arbovirussen kunnen worden gedetecteerd via PCR (meting van genetisch materiaal van virusdeeltjes) in bloed en soms urine of hersenvocht, maar is alleen vroeg in het ziektebeloop positief, wanneer er veel meetbare virusdeeltjes (hoge titers) zijn.

In Amsterdam UMC maken we tegenwoordig gebruik van PCR's die op meerdere virussen tegelijk test zodat de kans kleiner wordt dat er nog een infectie wordt gemist. Het meten van serologie (antilichamen) in het bloed kan daarnaast een geschikt hulpmiddel zijn om een recente infectie van een doorgemaakte (oude) infectie te kunnen onderscheiden.

Behandeling van arbovirale ziekten

De behandeling hangt af van het type virus dat de klachten veroorzaakt. In het merendeel van de gevallen is er geen behandeling beschikbaar tegen deze virussen. Een vaccin kan er voor zorgen dat iemand die gevaccineerd is helemaal niet meer ziek wordt of minder ernstige klachten ontwikkelt. Wanneer iemand toch de ziekte oploopt en klachten ontwikkelt dan bestaat de behandeling uit ondersteunende zorg, zoals:

- Voldoende vochtinname om uitdroging te voorkomen.
- Pijnstillers zoals paracetamol (vermijd aspirine en ibuprofen).
- In sommige gevallen kunnen er virusremmers worden toegediend of antistoffen gericht specifiek gericht tegen het virus.
- In ernstige gevallen kan ziekenhuisopname nodig zijn voor het toedienen van vocht via het infuus of voor aanvullende intensieve zorg gericht op de symptomen zoals bloedingen.

Literatuur

1. Website LCR ziekten. [LCR - Reizigersadvies](#)
2. [Arbovirussen | RIVM](#)
3. [Zika-virusziekte | Amsterdam UMC](#)